

Nr 92.

Memorial i anledning av kamrarnas återremiss av bankoutskottets memorial nr 85 angående tillfälligt arvodestillägg åt tjänstemän och vaktbetjänte hos riksdagens kamrar och utskott.

I ett den 19 februari 1920 avgivet memorial (nr 7) hade bankoutskottet hemställt, »att riksdagen må besluta, att de hos riksdagens kamrar, ständiga och tillfälliga utskott samt kansli anställda tjänstemän och vaktbetjänte må i avräkning å det tillfälliga arvodestillägg, som kan varda samma tjänstemän och vaktbetjänte av innevarande riksdag beviljat, uppbära förskott i enlighet med de grunder, som av 1919 års lagtima riksdag fastställts för utgående av dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, dock att den, som åtnjuter dyrtidstillägg av statsmedel i egenskap av befattningshavare i statens tjänst eller hos riksdagens verk och inrättningar eller f. d. befattningshavare, må uppbära tillfälligt arvodestillägg med endast två tredjedelar av till honom utgående månads- och dagarvoden samt med högst 12 kronor om dagen.» Denna hemställan blev av riksdagen bifallen.

I memorial nr 85 hemställde utskottet sedermera, under erinran att riksdagen numera godkänt förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst samt att nämnda grunder för dyrtidstillägg icke vore av beskaffenhet att inverka på de under innevarande års riksdag utgående tillfälliga arvodestilläggen till hos riksdagen anställda tjänstemän m. fl., »att riksdagen må besluta, att tillfälligt arvodestillägg skall utgå till de hos riksdagens kamrar, ständiga och tillfälliga utskott samt kansli anställda tjänstemän och vaktbetjänte i enlighet med de grunder, som av innevarande års riksdag fastställts för utbetalande av förskott å sådant arvodestillägg eller jämlikt de av 1919 års lagtima riksdag fastställda grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, dock att den, som åtnjuter dyrtidstillägg av statsmedel, i egenskap av befattningshavare i statens tjänst

eller hos riksdagens verk och inrättningar eller f. d. befattningshavare, må uppbära tillfälligt arvodestillägg med endast två tredjedelar av till honom utgående månads- och dagarvoden samt med högst tolv kronor om dagen.»

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hava riksdagens båda kamrar återförvisat ärendet till utskottet för ny behandling.

Anledningen till återremissen torde hava varit den, att under överläggningen önskemål uttalats, att någon förhöjning i dyrtidstillägget till ifrågavarande personal måtte medgivas i överensstämmelse med vad riksdagen i sådant avseende beslutit för befattningshavare i statens tjänst m. fl. under första halvåret 1920.

Med anledning härav har utskottet ansett sig böra till förnyad behandling upptaga spörsmålet om beredande av dyrtidstillägg åt den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen.

För bedömande av frågan, huruvida och i vad mån denna personal bör komma i åtnjutande av dyrtidstillägg efter samma grunder, som bestämts för befattningshavare i statens tjänst, synas följande omständigheter böra tagas i betraktande.

Vid 1919 års lagtima riksdag genomfördes en löneroglering för ifrågavarande personal i huvudsaklig överensstämmelse med ett av kansli-deputerade framställt förslag. Bankoutskottet uttalade för sin del uti sitt i ärendet avgivna memorial (nr 50), att åtskilliga skäl syntes tala för en förhöjning av de då utgående avlöningarna, vilka faststälts vid 1912 års riksdag samt därefter vid 1917 och 1918 års riksdagar höjts för vissa befattningshavare, men att det vore med tvekan, som utskottet funnit sig böra tillstyrka en så avsevärd förhöjning, som det framställda förslaget innebure. Med hänsyn till föreliggande omständigheter biträdde utskottet likväl detsamma, ehuru med smärre jämkningar för några få befattningshavare. Utskottets förslag blev av riksdagen godkänt.

Denna löneroglering innebar exempelvis, att månadsarvodet för kamrarnas sekreterare höjdes från 750 kronor till 1,000 kronor, för sekreteraren i statsutskottet från 650 kronor till 900 kronor, samt för sekreterare i annat ständigt utskott från 600 kronor till 800 kronor. Dagardvudet för notarier med sekreterargöromål hos utskott höjdes från 15 till 20 kronor och för andra notarier från 12 till 14 kronor o. s. v.

Vad angår vaktpersonalens arvoden, har förhöjning skett vid såväl 1918 som 1919 års riksdagar. Vid 1918 års ingång hade t. ex. förste vaktmästare hos kamrarna ett dagardvode av 6 kronor och övriga vaktmästare därstädes ett dagardvode av 5 kronor. Vid 1919 års riksdag fastställdes beloppen till respektive 10 och 8 kronor.

Vidkommande dyrtidstillägget, vilket hittills i utskottets utlåtanden benämnts tillfälligt arvodestillägg, yttrade utskottet i sitt vid slutet av förra årets riksdag avgivna memorial nr 74, att den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen syntes böra uppbära ett lämpligt avvägt dyrtidstillägg. Detta tillägg borde för sådana tjänstemän och vaktbetjante, som icke uppbure dyrtidstillägg i egenskap av befattningshavare i statens tjänst eller hos riksdagens verk och inrättningar, beräknas efter de grunder, vilka av riksdagen godkänts för nyssnämnda befattningshavare. För den del av personalen åter, som innehade statstjänst eller anställning hos riksdagens verk och inrättningar och således ägde uppbära dyrtidstillägg å avlöningen vid sådan befattning, syntes *andra* grunder för det tillfälliga arvodestilläggets utgående böra fastställas. En begränsning av arvodestillägget vore i varje fall nödvändig. Då emellertid på grund av riksdagens tidigare fattade beslut förskott å avlöningstillägg utbetalats med ganska höga belopp, ansågs den lämpligaste vägen vara att begränsa arvodestillägget till vad som redan bestämts skola utgå i förskott eller alltså till två tredjedelar av månads- och dagarvodena, dock högst 9 kronor om dagen, varjämte tillägget skulle beräknas allenast å de vid riksdagens början utgående arvodena.

I samband med framläggande av detta förslag, vilket av riksdagen godkändes, framhöll utskottet, att vid nästkommande års riksdag frågan, huruvida riksdagens tillfälliga personal skulle stå i en undantagsställning, syntes böra upptagas till förnyad granskning.

Uti den framställning i ämnet, som vid början av innevarande års riksdag inkom från kanslideputerade och herrar talmän, berördes emellertid icke nyssnämnda fråga. Förslaget innebar icke någon jämkning nedåt i riktning mot jämställighet med statstjänstemännen utan tvärtom föreslogs att beräkna tillägget å de förhöjda arvodena, och att höja maxigränsen från 9 till 12 kronor om dagen. I övrigt skulle gälla samma grunder som nästföregående år. Utskottet biträdde likväl detta förslag och hemställde, att förskott skulle i enlighet härmed utbetalas till personalen. Denna hemställan blev, såsom förut nämnts, av riksdagen bifallen.

Enligt de sålunda gällande bestämmelserna erhålla de hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän och vaktbetjante, vilka icke innehava statstjänst, dyrtidstillägg i förskott enligt samma grunder, som äro fastställda för befattningshavare i statens tjänst. Den del av personalen, som tillika innehar statstjänst eller anställning hos riksdagens verk¹⁾ kom-

¹⁾ Enligt utredning, verkställd av utskottet vid 1919 års riksdag, visade det sig, att av tjänstemännen det stora flertalet innehade sådan befattning och bland vaktmästarne omkring en tredjedel.

mer emellertid i en avsevärt förmånligare ställning, i det att sådana tjänstemän uppbära dyrtidstillägg dels för innehavande statstjänst och dels, ehuru med viss angiven begränsning, även för sin tillfälliga anställning hos riksdagen. I fråga om beräkningen av dessa dyrtidstillägg må särskilt framhållas, hurusom desamma utgå å båda avlöningarna var för sig, under det att för den, som innehar två statstjänster, dyrtidstillägg må beräknas endast å sammanlagda avlöningen för båda dessa tjänster. En tjänsteman med anställning såväl i statens tjänst som hos riksdagen erhåller sålunda, i den mån dyrtidstillägget för den senare anställningen understiger 12 kronor om dagen, den högre dyrtidskompensationen å ett avsevärt större belopp än befattningshavare i statens tjänst i allmänhet.

Vid det förhållande, att en lönereglering för riksdagens personal så nyligen genomförts och då större delen av denna personal, enligt vad nyss nämnts, åtnjuter ej obetydligt större förmåner än statstjänstemän i allmänhet, finner utskottet i fråga om beviljande av visst retroaktivt dyrtidstillägg icke samma skäl föreligga, som motiverat riksdagens beslut för sådant tillägg åt vissa statens befattningshavare. Då emellertid ärendet blivit av kamrarna återförvisat till utskottet för ny behandling, har utskottet för att i någon mån tillmötesgå de önskemål, som härvidlag uttalades under överläggningen, funnit sig böra föreslå, att ytterligare förhöjning med tjugoprocent av arvodet må utgå till sådana hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän och vaktbetjante, som icke på grund av statstjänst eller anställning vid riksdagens verk och inrättningar eller i egenskap av f. d. befattningshavare äga åtnjuta förhöjning i dyrtidstillägg för första halvåret 1920. Förhöjningen torde likväl endast böra tillerkännas de befattningshavare, som äro *familjeförsörjare*. Utskottet har däremot icke kunnat biträda ett under ärendets behandling framställt förslag, att förhöjningen skulle tillkomma jämväl sådana befattningshavare, som på grund av statstjänst eller därmed i detta avseende jämförlig anställning äga uppbära retroaktiv förhöjning i dyrtidstillägget. För sistnämnda befattningshavare har nämligen dyrtidstillägget, såsom förut framhållits, beräknats efter förmånligare grunder än som fastställts för statens befattningshavare i allmänhet. Något skäl för en ytterligare kompensation synes icke föreligga. Härtill kommer, att ett retroaktivt dyrtidstillägg för dels statstjänst eller därmed jämförlig befattning, dels ock här avsedd anställning måste komma att verka synnerligen ojämnt. Några exempel torde åskådliggöra detta förhållande.

Sålunda uppbär en tjänsteman i tredje lönegraden inom statsförvaltningen, vilken samtidigt har anställning såsom sekreterare i ett av riksdagens ständiga utskott, dels å sin statstjänst, förutom lön och tillfälligt

avlöningsförbättring 525 kronor, dyrtidstillägg med 392 kronor dels ock å sin sekreterarebefattning 900 kronor i arvode jämte tillfälligt arvodes-tillägg 360 kronor, allt för månad räknat. Såsom familjeförsörjare är han därjämte enligt riksdagens beslut berättigad att uppbära 20 procents förhöjning i dyrtidstillägget å sin statstjänst, utgörande för en tid av 5 månader 758 kronor 33 öre. Därest enahanda förhöjning medgäves för befattningen inom riksdagen, skulle med iakttagande av föreskrivet maximum ytterligare dyrtidstillägg utgå med 491 kronor 67 öre.

En tjänsteman med första gradens löneförmåner, t. ex. i riksdagsbiblioteket, som med bibehållande av samtliga avlöningsförmåner 408 kronor 33 öre jämte dyrtidstillägg därå 298 kronor 08 öre, tjänstgör såsom sekreterare i ett tillfälligt utskott med ett arvode av 500 kronor samt tillfälligt arvodestillägg därå 333 kronor 33 öre, allt för månad, äger dessutom såsom familjeförsörjare åtnjuta 20 procents förhöjning för sin ordinarie befattning med 408 kronor 33 öre för en tid av 5 månader. Motsvarande förhöjning även för tjänsten i utskottet skulle för samma tid uppgå till 500 kronor.

Vidare erhåller en vaktmästare i ett av riksdagens verk med en bibehållen avlöning av 150 kronor samt dyrtidstillägg 200 kronor 8 öre, vilken tillika har anställning i något av de ständiga utskotten, och därför uppbär arvode 240 kronor och dyrtidstillägg med 160 kronor, allt för månad, såsom familjeförsörjare 20 procents förhöjning för 5 månader med 208 kronor 33 öre. Motsvarande förhöjning för hans anställning i utskottet skulle för samma tid utgöra 240 kronor.

Utskottet anser sig även böra i detta sammanhang beröra frågan, huruvida för det fåtal personer, som efter den 1 nästkommande juli kan komma att fortfarande tjänstgöra, förändrade grunder böra fastställas för dyrtidstillägg efter nämnda tidpunkt. Några särskilda skäl för vidtagande av åtgärder i sådant syfte lära, med hänsyn till den korta tid, en sådan tjänstgöring kan komma att omfatta, icke förefinnas, så mycket hellre som den föreslagna förhöjningen med tjugu procent å arvodet skulle komma att utgå jämväl för den tid efter riksdagens avslutande, som arvode till därtill berättigade befattningshavare utgår.

I avseende å begreppet »familjeförsörjare» får utskottet hänvisa till vad utskottet därom anfört i sitt numera av riksdagen godkända utlåtande nr 77.

Utskottet, som slutligen anser sig böra uttala den mening, att avlöningsförhållandena för ifrågakvarande hos riksdagen tillfälligt anställda personal böra vid riksdagens början regleras på sådant sätt, att åtmin-

stone icke retroaktiva dyrtidstillägg behöva ifrågakomma, får alltså hemställa,

att riksdagen må

1:o) besluta, att dyrtidstillägg skall utgå till de hos riksdagens kamrar, ständiga och tillfälliga utskott samt kansli anställda tjänstemän och vaktbetjände i enlighet med de grunder, som av innevarande års riksdag fastställts för utbetalande av förskott å tillfälligt arvodestillägg eller jämlikt de av 1919 års lagtima riksdag fastställda grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, dock att den, som åtnjuter dyrtidstillägg av statsmedel i egenskap av befattningshavare i statens tjänst eller hos riksdagens verk och inrättningar eller f. d. befattningshavare, må uppbära tillfälligt arvodestillägg med endast två tredjedelar av till honom utgående månads- och dagarvoden samt med högst tolv kronor om dagen, och

2:o) medgiva, att envar av under mom. 1:o) här ovan angivna befattningshavare, som är familjeförsörjare, må uppbära ytterligare tillägg med tjuugu procent å arvodet; dock att den, vilken i egenskap av befattningshavare i statens tjänst eller hos riksdagens verk eller inrättningar eller f. d. befattningshavare äger uppbära förhöjning i dyrtidstillägg för första halvåret 1920 eller del därav, icke må komma i åtnjutande jämväl av här nämnda dyrtidstillägg.

Stockholm den 14 juni 1920.

På bankoutskottets vägnar:

EMIL KRISTENSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Gustafsson, Juhlin, Östberg, Söderbom, Steinholtz, Svenson* i *Eskhult och Malmberg*, samt

av andra kammaren: herrar *Kristensson, Gustafsson* i *Örebro, Sommelius, Edbom, Wikström, Bäcklund, Lindvall och Lovén*.